

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

дисципліни

“Візуальна психодіагностика”

(для бакалаврів)

Київ 2018

Підготовлено доцентом кафедри психології О.Л. Шопшею
Затверджено на засіданні кафедри психології (протокол № 8 від 20 березня 2018 р.)
Схвалено Вченою радою Навчально – наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук (протокол № 9 від 28 березня 2018 р.)

Шопша О.Л. Навчальна програма дисципліни «Візуальна психодіагностика» для бакалаврів – К.; МАУП, 2018. - 28с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Візуальна психодіагностика”, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

Пояснювальна записка.

Навчальна дисципліна “Візуальна психодіагностика” входить до програми професійної підготовки студентів Міжрегіональної Академії управління персоналом.

Мета вивчення дисципліни “Візуальна психодіагностика” – розширити діапазон теоретичних знань з основних проблем і напрямків розвитку візуальної психодіагностики, вивчити її основні методи, а також сформувані у студентів практичні вміння та навички за зовнішнім виглядом та особливостями поведінки діагностувати психологічні особливості людей.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ “ВІЗУАЛЬНА ПСИХОДІАГНОСТИКА”.

№	Назва змістових модулів і тем
Змістовий модуль 1. Методологічні основи візуальної психодіагностики	
Тема 1	Візуальна психодіагностика як складова психодіагностики.
Тема 2	Методи дослідження зовнішніх проявів людини.
Змістовий модуль 2. Психологічні проблеми дослідження особистості	
Тема 3	Типологічні особливості людей та їх зовнішні ознаки.
Тема 4	Мімічні особливості людини та їх характеристика.
Тема 5	Рука людини як джерело знань у візуальній психодіагностиці.
Тема 6	Мова тілорухів та її діагностика.
Тема 7	Графологія і пізнання особистості.
Тема 8	Використання візуальної психодіагностики у практиці ділової взаємодії.
Разом годин:	120

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ « ВІЗУАЛЬНА ПСИХОДІАГНОСТИКА »

Змістовий модуль 1. Методологічні основи візуальної психодіагностики.

Тема 1. Візуальна психодіагностика як складова психодіагностики.

Предмет та завдання візуальної психодіагностики.

Структура та стан сучасної візуальної психодіагностики. Зв'язок візуальної психодіагностики з іншими науками.

Виникнення і етапи розвитку візуальної психодіагностики. Стан розвитку сучасної візуальної психодіагностики.

Література з візуальної психодіагностики: наукові повідомлення, довідково-методичні видання, інструктивні матеріали, популярні видання. Професійні та популярні методики з візуальної психодіагностики. Основні тенденції розвитку візуальної психодіагностики.

Література : [3; 10; 12; 13; 19; 21; 31; 37]

Тема 2. Методи дослідження зовнішніх проявів людини.

Спостереження як основний метод дослідження зовнішніх проявів особистості. Аналіз продуктів діяльності як метод візуальної психодіагностики. Фізіогномічний метод. Графологічний метод. Психогіометричний метод. Хірологічний метод. Морфологічний метод. Кольорові тести.

Література : [2; 8; 9; 14; 19; 23; 30; 38;]

Змістовий модуль 2. Психологічні проблеми дослідження особистості

Тема 3. Типологічні особливості людей та їх зовнішні ознаки.

Типологія Е.Кречмера, І.Шелдона, І.П. Павлова.

Візуальна характеристика типів темпераменту. Інтроверти та екстраверти та їх зовнішні прояви. Асиметрія головного мозку та її прояв у зовнішності людини. Сумісність різних типів темпераменту і врахування її у практиці управлінської діяльності.

Література : [1; 3; 9; 13; 15; 16; 22; 33; 36]

Тема 4. Мімічні особливості людини та їх характеристика.

Обличчя людини як об'єкт психологічного пізнання. Фізіогноміка як напрям візуальної психодіагностики. Погляд і його види. Сигнали очей та їх значення.

Чоло і його інтерпретація у візуальній психодіагностиці. Ніс і його різновиди. Рот і його особливості.

Література : [2; 4; 6; 13; 16; 19; 20;]

Тема 5. Рука людини як джерело знань у візуальній психодіагностиці.

Хірологія як один з напрямків вивчення зовнішніх особливостей людини. Рука як джерело психологічної інформації. Форми рук та їх класифікація. Долоні та інформація, яка може передаватися за їх допомогою. Форми пальців та їх значення. Нігті та їх характеристика. Особливості використання знань з дерматогліфіки в різних галузях народного господарства.

Література : [3; 4; 7; 11; 13; 14; 22; 30; 35]

Тема 6. Мова тілорухів та її діагностика.

Постава і хода, їх характеристика зв'язок з фізичним та психічним станом людини. Значення різних положень корпусу тіла. Поза та їх характеристика. Вплив на оточуючих за допомогою різних положень тіла. Дистанція у спілкуванні, її типи. Руки як бар'єри. Захисний бар'єр, сформований за допомогою ніг. Основні положення голови.

Жести та їх інтерпретація. Класифікація жестів. Значення жестів, які пов'язані з торканням рук до різних частин обличчя.

Жести агресивності та гшотовності до дій. Жести та сигнали, характерні для залицяння. Жести власницьких та територіальних претензій. Жести віддзеркалювання. Поклони, згорблення та їх залежність від соціального статусу.

Література : [3; 7; 9; 11; 13; 19; 21; 34; 38]

Тема 7. Графологія і пізнання особистості.

Поняття графології. Дослідження почерку як метод візуальної психодіагностики. Психофізіологічні основи письма. Основні ознаки почерку та їхня психологічна характеристика. Взаємозв'язок почерку з деякими психічними особливостями людини. Почерк і стать. Почерк і вік. Почерк і освіта. Почерк і професія. Почерк і конституція людини. Загальні прийоми при розборі почерку.

Література : [2; 3; 4; 11; 17; 18; 23; 33; 37]

Тема 8. Використання візуальної психодіагностики у практиці ділової взаємодії.

Урахування даних візуальної психодіагностики у практиці підбору і відбору кадрів, при проведенні управлінських парад, корекції поведінки під час виступу перед аудиторією.

Розміщення учасників за столом як засіб ефективної взаємодії.

Основні види розміщення людей навколо столу.

Література : [3; 7; 9; 11; 14; 19; 22; 34; 38]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Методи візуальної психодіагностики і їх значення для практики управлінської діяльності.
2. Обличчя – об’єкт візуальної психодіагностики.
3. Почерк і його залежність від біологічного і психічного стану людини.
4. Дослідження почерку як метод візуальної психодіагностики.
5. Основні ознаки почерку та їхня психологічна характеристика. Взаємозв’язок почерку з деякими психічними особливостями людини.
6. Постава і хода, їх характеристика зв’язок з фізичним та психічним станом людини.
7. Значення різних положень корпусу тіла.
8. Жести та їх інтерпретація. Класифікація жестів.
9. Характеристика різних типів темпераменту на основі методів візуальної психодіагностики.
10. Порівняльна характеристика вікових аспектів людини методами візуальної психодіагностики.
11. Посмішка. Розкриття її функцій в управлінській діяльності.
12. Типологічні особливості людей та їх зовнішні ознаки.

13. япози та їх характеристика.
14. Вплив на оточуючих за допомогою різних положень тіла.
15. Дистанція у спілкуванні, її типи.
16. Сигнали тіла та загальні характеристики людини.
17. Загальне уявлення про мову тілорухів.
18. Долоні та інформація, яка може передаватися за їх допомогою.
19. Значення жестів, які пов'язані з торканням рук до різних частин обличчя.
20. Руки як бар'єри.
21. Захисний бар'єр, сформований за допомогою ніг.
22. Основні положення голови.
23. Жести агресивності та гшотовності до дій.
24. Хірологія як один з напрямків вивчення зовнішніх особливостей людини.
25. Домінування правої півкулі головного мозку і зовнішні психологічні характеристики людини.
26. Домінування лівої півкулі головного мозку і зовнішні психологічні характеристики людини.
27. Вплив на оточуючих за допомогою різних положень тіла.
28. Дистанція у спілкуванні, її типи.
29. Сигнали тіла та загальні характеристики людини.
- 30.** Загальне уявлення про мову тілорухів.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет та завдання візуальної психодіагностики.
2. Структура та стан сучасної візуальної психодіагностики.
3. Зв'язок візуальної психодіагностики з іншими науками.

4. Виникнення і етапи розвитку візуальної психодіагностики. 5. Стан розвитку сучасної візуальної психодіагностики.
5. Джерела вивчення візуальної психодіагностики.
6. Основні тенденції розвитку візуальної психодіагностики.
7. Спостереження як основний метод дослідження зовнішніх проявів особистості.
8. Аналіз продуктів діяльності як метод візуальної психодіагностики.
9. Фізіогномічний метод.
10. Графологічний метод.
11. Психогеометричний метод.
12. Хірологічний метод.
13. Морфологічний метод.
14. Кольорові тести.
15. Типологія Е.Кречмера, І.Шелдона, І.П. Павлова та їх порівняльна характеристика..
16. Візуальна характеристика типів темпераменту.
17. Інтроверти та екстраверти та їх зовнішні прояви.
18. Асиметрія головного мозку та її прояв у зовнішності людини.
19. Сумісність різних типів темпераменту і врахування її у практиці управлінської діяльності.
20. Мімічні особливості людини та їх характеристика.
21. Обличчя людини як об'єкт психологічного пізнання. Фізіогноміка як напрям візуальної психодіагностики.
22. Погляд і його види.
23. Чоло і його інтерпретація у візуальній психодіагностиці.
24. Ніс і його різновиди.
25. Рот і його особливості його інтерпретації у візуальній психодіагностики..

26. Рука людини як джерело знань у візуальній психодіагностиці.
27. Хірологія як один з напрямків вивчення зовнішніх особливостей людини.
28. Рука як джерело психологічної інформації.
29. Форми рук та їх класифікація. Форми пальців та їх значення. Нігті та їх характеристика.
30. Особливості використання знань з дерматогліфіки в різних галузях народного господарства.
31. Мова тілорухів та її діагностика.
32. Постава і хода, їх характеристика зв'язок з фізичним та психічним станом людини.
33. Значення різних положень корпусу тіла.
34. Жести та їх інтерпретація.
35. Класифікація жестів.
36. Графологія і пізнання особистості.
37. Поняття графології.
38. Дослідження почерку як метод візуальної психодіагностики.
39. Психофізіологічні основи письма.
40. Основні ознаки почерку та їх психологічна характеристика.
41. Взаємозв'язок почерку з деякими психічними особливостями людини.
42. Почерк і стать.
43. Почерк і вік.
44. Почерк і освіта.
45. Почерк і професія.
46. Почерк і конституція людини.
47. Загальні прийоми при розборі почерку.
48. Використання візуальної психодіагностики у практиці ділової взаємодії.
49. Роль візуальної психодіагностики з іншими науками про людину.
50. Основні напрямки візуальної психодіагностики.

- 51.Урахування даних візуальної психодіагностики у практиці підбору і відбору кадрів при проведенні управлінських парад. 48. Урахування даних візуальної психодіагностики при проведенні управлінських парад.
- 52.Сангвінік і його візуальна характеристика.
- 53.Холерик і його візуальна характеристика.
- 54.Флегматик і його візуальна характеристика.
- 55.Меланхолік і його візуальна характеристика.
- 56.Домінування правої півкулі головного мозку і зовнішні психологічні характеристики людини.
- 57.Домінування лівої півкулі головного мозку і зовнішні психологічні характеристики людини.
58. Психологічні статеві відмінності та їх характеристика.
- 59.Урахування психології статевих відмінностей у практиці управлінської діяльності. Типові помилки.
- 60.Типологічні особливості людей та їх зовнішні ознаки.
- 61.Пози та їх характеристика.
- 62.Вплив на оточуючих за допомогою різних положень тіла.
- 63.Дистанція у спілкуванні, її типи.
- 64.Сигнали тіла та загальні характеристики людини.
- 65.Загальне уявлення про мову тілорухів.
- 66.Долоні та інформація, яка може передаватися за їх допомогою.
- 67.Значення жестів, які пов'язані з торканням рук до різних частин обличчя.
- 68.Руки як бар'єри.
- 69.Захисний бар'єр, сформований за допомогою ніг.
- 70.Основні положення голови.
- 71.Жести агресивності та гшотовності до дій.
- 72.Сигнали очей та їх значення.Жести та сигнали, характерні для залицяння.

73. Жести власницьких та територіальних претензій.
74. Жести віддзеркалювання.
75. Поклони, згорблення та їх залежність від соціального статусу.
76. Використання візуальної психодіагностики у практиці ділової взаємодії.
77. Розміщення учасників за столом як засіб ефективної взаємодії.
78. Основні види розміщення людей навколо столу.
79. Вправи для розвитку психологічної спостережливості.
80. Загальні прийоми при розборі почерку.
81. Прийоми спостереження за поведінковими реакціями.
82. Використання даних дерматогліфіки у візуальній психодіагностики.
83. Дерматогліфіка: суть та загальна характеристика.
84. Зовнішні психологічні вияви типів людей за класифікацією У.Шелдона та Е.Кречмера.
85. Фізіогноміка: визначення та загальна характеристика.
86. Хіромантія: суть і загальна характеристика.
87. Вплив на оточуючих за допомогою різних положень тіла.
88. Форми рук та їх характеристика.
89. Форми пальців та їх характеристика.
90. Методи візуальної психодіагностики.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Атай Е. Чтение по лицам и жестам для начинающих / Елена Атай. - М.: "Издательство "Эксмо", 2014. - 997 с.
2. Андерсен, П. Как читать язык тела и жестов / П. Андерсен. - М.: АСТ, Астрель, 2015. - 448 с.
3. Армстронг Н. Толковый словарь языка жестов / Ненси Армстронг, Мелисса Вагнер. - М.: АСТ, Астрель, 2008. – 221с.

4. Бриль М. Читаем язык жестов / Мария Бриль. - М.: "Издательство "Вектор", 2009. - 160 с.
5. Баголи И. Как разговаривают животные. Звуки, запахи, жесты, мимика (+ 3D-очки) / Илона Баголи, Ласло Шел. - М.: Владис, 2013. - 881 с.
6. Власенко В.В. Вчителі – учні: психологія взаємних оцінних ставлень. – К., 1995. -193с.
7. Василевчик-Шустова Т. Все могу сказать без слов! Увлекательные разговоры с малышом с помощью естественных знаков и жестов / Терезия Василевчик-Шустова. - М.: Рама Паблишинг, 2011. - 160 с.
8. Вемь А. Не дай себя обмануть! Язык жестов. О чем умолчал Пол Экман / Александр Вемь. - М.: Питер, 2010. - 224 с..
9. Волконский, С. М. Выразительный человек. Сценическое воспитание жеста (по Дельсарту) / С.М. Волконский. - М.: Ленанд, 2015. - 248 с.
10. Грин, Ф. Язык флирта. Слова и жесты / Фрэн Грин. - М.: Питер, 2012. - 176 с.
11. Дайняк, О.А. Язык телодвижений. Мастер-класс по интерпретации жестов и поз (+DVD-ROM) / О.А. Дайняк. - М.: Эксмо, 2012. - 224 с.
12. Зуев-Инсаров Д. М. Почерк и личность. Графология или способ определения характера человека по почерку. Издательство: «Амрита-Русь» 2017. -235с.
13. Исаева Е.Л. Практическая графология. Как узнать характер человека по почерку. Издательство: Рипол Классик, 2010. - 256 с.
14. Еремина Т. И. Визуальная психодиагностика. Экспресс-методы идентификации личности по внешности, мимике и жестам / Т. И. Еремина. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2012. — 234, [1] с.
15. Кромм, Л. Меня не обманешь! Как распознать лжеца по мимике, интонациям, позам и жестам / Лев Кромм. - М.: АСТ, 2013. - 128 с.

16. Коломинский Я.Л. Психология взаимоотношений в малых группах: Общение и возрастные особенности. – Минск: Изд-во БГУ, 1976. – 350с..
17. Коломинский Я.Л. Социальная психология школьного класса. Минск., 1997. – 240с.
18. Коломінський Н.Л. Психологія педагогічного менеджменту. – К., 1996.
19. Кузина, С. Узнай лжеца по лицу, жестам и речи / Светлана Кузина. - М.: АСТ, Астрель, 2011. - 288 с.
20. Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія. Підручник.. – К., 1995. -304с.
21. Кравченко В. И. Графология: характер по почерку. Учебно-методическое пособие. Санкт-Петербург 2006. -234с
22. Лайт, С. Мудры всего мира. Жесты, призывающие счастье / Сан Лайт. - М.: "Издательство "Вектор", 2010. - 256 с
23. Лутошкин А.Н. Эмоциональные потенциалы коллектива. – М., 1988.
24. Максименко, Ю. П. Азбука жестов / Ю.П. Максименко. - М.: Книга по Требованию, 2012. - 500 с.
25. Малышкина, М. В. Как распознать лжеца по языку жестов. Практическое руководство для тех, кто не хочет быть обманутым / М.В. Малышкина. - М.: АСТ, Сова, 2011. - 224 с.
26. Мальцева, И. А. Жесты. Привет - пока / И.А. Мальцева. - М.: Карапуз, 2015. - 978 с.
27. Маринина, Р. Г. Книга жестов для незлышащих людей / Р.Г. Маринина. - М.: АСТ, Сталкер, 2004. - 320 с.
28. Мельник, Л. Язык жестов. Приличных и неприличных / Леонид Мельник. - М.: АСТ, Сова, 2007. - 128 с.
29. Нелсон О., Голант С. Язык мимики и жестов. Что это такое. – М.: АСТ. – 2017, 352 с.

30. Нэпп М., Холл Д. Невербальное общение. Мимика, жесты, движения, позы и их значение. – М.: Прайм-Еврознак. – 2017 - 512 с.
31. Психодіагностика [Текст] : підруч. для студентів ВНЗ / Т. В. Бушуєва. - Київ ; Ніжин : Лисенко М. М., 2016. - 503 с.
32. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. –К: КМ-БУКС. – 2017. – 416 с.
33. Пиз А., Пиз Б. П 32 Новый язык телодвижений. Расширенная версия. — М.: Изд-во. Эксмо, 2006. — 416 с
34. Пиз А., Пиз Б. Библия языка телодвижений. М: Эксмо 2013. -321 с.
35. Харцій О.М. Візуальна психодіагностика : навч. посіб. (модульний варіант) / О.М. ПХарцій. –Л. : Магнолія 2006, 2016. –224 с.
36. Сергеева О. Язык жестов. Как читать мысли без слов? 49 простых правил. - М.: Эксмо, 2008. - 128 с.
37. Спейс, Д. Детектор правды Читаем мысли с помощью мимики и жестов / Дэвид Спейс. - М.: Вектор, 2013. - 160 с.
38. Штереншис, М. Читаем по лицам, жестам и одежде. Что они скрывают? / Михаил Штереншис. - М.: Феникс, 2013. - 208 с.
39. Штробель, Т. Я знаю, что ты чувствуешь. Как понять своего собеседника по движениям тела, мимике и эмоциям / Татьяна Штробель. - М.: Книжный клуб "Клуб семейного досуга". Белгород, Книжный клуб "Клуб семейного досуга". Харьков, 2013. - 320 с.